

Nr 14

Utlåtande i anledning av motioner angående lokaliseringens framtida utformning.

Bankoutskottet har i ett sammanhang behandlat ett antal motioner, vilka alla avser utredning angående lokaliseringens framtida utformning. Dessa är följande parvis likalydande motioner:

1) I: 663 av herr *Holmberg m. fl.* och II: 832 av herr *Bohman m. fl.*, vari hemställes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall anhålla att den utredning rörande den fortsatta lokaliseringens stödverksamheten m. m. som chefen för inrikesdepartementet bemyndigats tillsätta ges parlamentarisk sammansättning och direktiv i överensstämmelse med de riktlinjer som angivits i motionerna;

2) I: 265 av herr *Lundin m. fl.* och II: 333 av herr *Asp m. fl.*, vari hemställes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall hemställa om att de i motionerna anförda synpunkterna måtte beaktas i direktiv till en kommande utredning om lokaliseringens framtida utformning;

3) I: 394 av herr *Paul Jansson* och II: 493 av herr *Haglund m. fl.*, vari hemställes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall hemställa att motionerna »överlämnas till den i statsverkspropositionen aviserade utredningen om lokaliseringens framtida utformning i och för bearbetande av däri angivna grundläggande principer för den fortsatta strukturrationaliseringen»; samt

4) I: 395 av herr *Lundin m. fl.* och II: 495 av herr *Nilsson* i Östersund *m. fl.*, vari hemställes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall anhålla om utredning och förslag angående möjligheter för samhället att styra industrilokaliseringen till områden inom landet som kan bedömas som utvecklingsbara från både industriell och samhällsekonomisk synpunkt.

Motionerna

I motionerna I: 663 och II: 832 påpekas att riktlinjer senast år 1969 måste dras upp för de lokaliseringsinsatser som kan erfordras efter utgången av den femåriga försöksperiod med aktiv lokaliseringens politik som inleddes den 1 juli 1965. Resultaten av försöksverksamheten bör därvid analyseras. Motionärerna formulerar vissa principer för lokaliseringens politik varom de anser allmän enighet råda. Hit hör att den skall utformas på sådant sätt

att den fria marknadshushållningens principer inte sätts ur spel och konkurrensen företagen emellan snedvrides.

Genom lokaliseringsbidrag och lokaliseringsslån har, anför motionärerna, från försöksperiodens början till årsskiftet 1967/68 möjliggjorts investeringar som beräknats medföra sysselsättning för drygt 10 000 personer. I vilken utsträckning de tillkomna arbetsmöjligheterna faktiskt har tagits i anspråk kan emellertid, hävdar de, icke bedömas, bl. a. eftersom sysselsättningsökningen på en ort kan ha inverkat på sysselsättningen annorstädes. Nettoeffekten bör därför klarläggas, varvid också bör bedömas om andra lokaliseringspolitiska åtgärder skulle kunna ge ett mera tillfredsställande resultat.

Motionärerna framhåller att den regionala planeringsverksamheten på länsnivå har utbyggts och kan skapa bättre förutsättningar än nu för anpassning mellan näringsliv och samhälle. Sambandet mellan den regionala planeringen och den centrala resursfördelningen är emellertid icke klarlagt. En parlamentarisk utredning bör få till uppgift att inventera erfarenheterna av de hittillsvarande lokaliseringspolitiska insatserna samt dra upp riktlinjer för den samordnande regionala planeringsverksamheten och för de lokaliseringspolitiska stimulansåtgärder som skall förekomma efter försöksperiodens utgång.

Befolkningskoncentration till ett relativt fåtal mycket stora städer eller stadsområden är, framhålles det i motionerna I: 265 och II: 333, en genomgående tendens i industriländerna. Ett uttryck härför är att den tanken framförts att antalet A-orter i Sverige, som nu är ca 70, i en framtid skulle begränsas till ca 10. I den antydda utvecklingen innefattas bl. a. en flyttning från mindre och medelstora befolkningscentra till allt snabbare växande storstäder. De positiva faktorer som föranleder storstädernas dragningskraft måste enligt motionärernas uppfattning kunna uppnås även i andra samhällsbyggnader. Härigenom skulle de senares ekonomiska och miljömässiga fördelar kunna tillvaratas och negativa drag hos storstäderna, varpå motionärerna ger exempel, kunna motarbetas.

Varken att sprida industrianläggningarna till en mängd små orter eller att förlägga dem till mycket starka koncentrationer framstår för motionärerna som ändamålsenligt. En spridning av industri etc. till ett sjuttio-tal A-orter betecknas som önskvärd. För att åstadkomma en sådan anses enbart ett ekonomiskt samhällsstöd inte vara tillfyllest. Ytterligare erfordras en informationsverksamhet, grundad på utrednings- och forskningsresultat. Produktivitetsskillnader mellan företag på små, medelstora och stora orter, anläggnings- och driftkostnader för samhällen av varierande storlek samt inverkan av kulturinstitutioners förläggning på olika slags samhällens struktur och utveckling nämns som väsentliga utredningsämnen.

Med utgångspunkt i landets indelning i sju regionsjukvårdsområden ställs i motionerna I: 394 och II: 493 frågan om »en liknande inriktning och mål-

sättning» är att emotse när det gäller industrilokaliseringen och om därigenom tillkomsten av väl fungerande regionbildningar ute i landet kan befrämjas. Motionärerna hänvisar till storstadsregionernas tillväxt i andra europeiska länder och till pågående utredningsverksamhet i Sverige rörande regionala problem, bl. a. glesbygdsfrågor. En bestämd regional målsättning för lokaliseringspolitiken måste, hävdar de, fastställas före den 1 juli 1970 och ett modell-län eller annan större regionbildning skapas.

Erfarenheterna från den hittillsvarande lokaliseringspolitiska stödverksamheten ger vid handen, påpekas det i motionerna I: 395 och II: 495, att det har varit svårt att intressera privata företag för stora, nyskapande investeringar i det norra stödområdets inlandsregion. Utglesningen av inlandet har därför fortsatt med kommunalekonomiska problem, sysselsättningssvårigheter och försämrad service som följd. Den framtida lokaliseringspolitiken måste, säger motionärerna, inriktas på samordnade, kraftiga satsningar från industrins och samhällets sida på ett visst antal utvecklingsbara tätortsområden i inlandet. En primär förutsättning härför är att samhället ges möjligheter att styra industriföretagen till utvecklingsbara orter. Den förbättrade centrala och regionala översiktsplaneringen möjliggör att samhällsorganen kan styra bostadsbyggande, undervisnings- och vårdanläggningar samt möjligen kommunikationer och kommersiell service till områden som bedöms vara expansiva. Vilka metoder som skulle användas för en motsvarande styrning av företagen anses böra ingående undersökas. Som tänkbara vägar anges en bättre samplanering mellan statsmakterna och den privata industrin, styrning av det kapital som får tas i anspråk för industrilokalisering samt representation för staten, kommunerna och löntagarna i styrelserna för de företag som får lokaliseringsstöd.

Utredning rörande den fortsatta lokaliseringspolitiska stödverksamheten m. m.

Enligt Kungl. Maj:ts den 29 december 1967 givna bemyndigande har chefen för inrikesdepartementet tillkallat landshövdingen Mats Lemne som sakkunnig med uppdrag att utreda den fortsatta lokaliseringspolitiska stödverksamheten m. m. Den sakkunnige har vid sin sida fått en rådgivande nämnd med parlamentarisk förankring. Denna nämnd, med vilken han vid behov skall kunna överlägga om problem som har samband med utredningen, består av ledamöterna av riksdagens första kammare herrar Fällidin (cp) och Yngve Persson (s) samt ledamöterna av riksdagens andra kammare herrar Hamrin i Kalmar (fp), Svanberg (s) och Turesson (h).

I direktiven för utredningen (utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden den 29 december 1967) redogör departementschefen inledningsvis för den hittillsvarande lokaliseringspolitiska försöksverksamhetens mål och utformning samt fördelningen av det lokaliseringsstöd som beviljats t. o. m.

november månad 1967. Uppgifter i sistnämnda hänseende återfinnes även i statsverkspropositionen 1968 (bil. 13, s. 110 ff.). Departementschefen räknar med att den lokaliseringpolitiska stödverksamheten skall fortsätta efter den nuvarande försöksperiodens utgång vid slutet av budgetåret 1969/70. Erfarenheterna av den hittillsvarande försöksverksamheten skall därvid tas till vara.

Viss utredningsverksamhet avseende det lokaliseringpolitiska stödet pågår redan. År 1965 tillkallades en expertgrupp för regional utredningsverksamhet (ERU), vilken bl. a. arbetar med att närmare analysera verkningarna av stödet. Vidare finns en särskild arbetsgrupp inom Kungl. Maj:ts kansli, vilken har till uppgift att se över möjligheterna att förbättra levnadsförhållandena för befolkningen i glesbygderna. En försöksverksamhet med regional planering på länsnivå, »Länsplanering 67», har påbörjats under år 1967. Syftet med denna planering är att nå fram till målsättningar för den regionala utvecklingen, vilka skall kunna bilda underlag för såväl samhällsorganens som näringslivets överväganden och beslut om investeringsarnas lokalisering. ERU:s undersökningar är brett upplagda och beräknas bli tämligen tidskrävande. Det anses inte sannolikt att deras resultat kan föreligga klara i sådan tid att de kan läggas till grund för den sakkunniges bedömningar. Denne säges därför själv få söka bilda sig en så god uppfattning som möjligt om lokaliseringsstödet verkningar, varvid även de indirekta effekterna bör beaktas. Den sakkunnige bör dock samråda med ERU och i sitt arbete tillgodogöra sig de kunskaper som successivt erhålls genom ERU:s undersökningar. Utredningsarbetet skall utföras i nära samarbete med ERU, med arbetsgruppen för glesbygdsfrågor och med kommunalrättskommittén.

De riktlinjer för lokaliseringpolitiken som statsmakterna fastställde år 1964 kan sammanfattas på följande sätt. Lokaliseringpolitiken skall främja en sådan lokalisering av näringslivet, att landets tillgångar av kapital och arbetskraft blir fullt utnyttjade och fördelas så att ett snabbt ekonomiskt framåtskridande befordras. Samhället bör emellertid också söka styra utvecklingen i sådana banor att det stigande välståndet fördelas rättvist och så att människorna i olika delar av landet erbjuds en tillfredsställande social och kulturell service. Lokaliseringpolitiken skall vidare inriktas på att minska de anpassningssvårigheter som den enskilde ställs inför i ett utvecklingskede som kännetecknas av omfattande strukturrationalisering inom näringslivet med åtföljande befolkningsomflyttning. De sålunda uppställda målen för lokaliseringpolitiken avses icke skola omprövas av den nya utredningen. Den sakkunnige skall alltså utforma sina förslag från utgångspunkten att dessa mål tills vidare skall stå fast.

Bland de uppgifter för den sakkunnige som särskilt nämns i direktiven är följande. Erfarenheterna av den hittillsvarande fördelningen av lokaliseringsstödet på skilda regioner bör beaktas. Om den befinnes icke ha varit

tillfredsställande skall undersökas vilka möjligheter som finns att genom prioritering eller på annat sätt styra stödverksamheten. Frågan om den geografiska avgränsningen av stödet bör prövas. Vidare bör den sakkunnige överväga hur resultaten av pågående försök med länsplanering på bästa sätt skall kunna tjäna sitt syfte att bilda underlag för lokaliseringsbeslut och för beslut i stödärenden.

Den sakkunnige bör klarlägga på vad sätt man bättre än nu kan tillgodose behovet av underlag i form av kunskaper om bransch- och marknadsförhållanden vid avgörandet av stödärenden. Han bör också ta ställning till om och i så fall under vilka förutsättningar och i vilka former det kan vara befogat att lämna stöd till industrier, vilka hotas av nedläggning, i sådana fall där ett stöd kan medverka till att verksamheten temporärt hålls i gång och där lösandet av svåra lokala sysselsättningsproblem kräver särskilt rådrom. Vidare bör den sakkunnige överväga om lokaliseringsstöd bör utgå för att möjliggöra rationalisering även i sådana fall då någon påtaglig sysselsättningsökning inte uppnås men investeringen leder till ökad effektivitet och därmed till större trygghet för de anställda.

I fråga om lokaliseringsstödet form, art och omfattning bör den sakkunnige klarlägga vilken roll det statliga stödet spelat vid finansieringen av de företagslokaliseringar som ägt rum under försöksperioden. Avvägningen av insatser och risker mellan staten och övriga kreditgivare skall prövas. De lokaliseringspolitiska stödåtgärderna bör utformas så att de smidigt kan anpassas efter de individuella förutsättningarna. Även införande av andra stödformer än de nuvarande kan komma i fråga. Vidare bör övervägas vad som kan vara att vinna på ett mera systematiskt utnyttjande av möjligheten att kombinera olika stödformer. Frågorna om vilka säkerheter som bör ställas och om statens insyn i de företag som får lokaliseringsstöd bör prövas. Även frågan om utredning i och fortsatt handläggning av stödärendena skall uppmärksammas.

Avslutningsvis uttalas i direktiven dels att den sakkunnige bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor rörande den lokaliseringspolitiska stödverksamheten än dem som särskilt nämnts, dels att utredningsarbetet bör bedrivas med den skyndsamhet som betingas av att den nuvarande försöksperioden löper ut med budgetåret 1969/70.

Utskottet

Chefen för inrikesdepartementet aviserade i årets statsverksproposition att sakkunniga skulle komma att tillkallas för att utreda frågor rörande utformningen av den lokaliseringspolitiska stödverksamheten efter utgången av den nuvarande försöksperioden, som sträcker sig fram till den 1 juli 1970. Tre av de fyra motionspar som behandlas i detta utlåtande anknyter direkt till detta uttalande i statsverkspropositionen. Direktiven för den nya utredningen var vid motionernas tillkomst ännu inte tillgängliga. I

två av de tre fallen föreslås att riksdagen skall till Kungl. Maj:t framföra synpunkter som skall kunna ligga till grund vid utarbetandet av direktiven. I det tredje fallet påyrkas i stället att riksdagen skall anhålla att Kungl. Maj:t överlämnar ifrågakvarande motioner till utredningen för att de principer som motionärerna angivit skall utvecklas vidare. I det fjärde motionsparet föreslås en utredning vars syfte synes falla inom ramen för det program som angivits för den utredning chefen för inrikesdepartementet föranstaltat om. Utskottet har, oavsett hur motionärernas hemställan i de olika fallen blivit utformad, granskat samtliga här avsedda motioner utifrån spørgsmålet huruvida de innehåller uppslag och tankegångar som riksdagen bör framföra till Kungl. Maj:t med hemställan att de beaktas vid utredningsarbetet. De av chefen för inrikesdepartementet formulerade utredningsdirektiven har visat sig i väsentlig mån täcka de önskemål som motionärerna uttalat.

I motionerna I: 663 och II: 832 berörs därjämte den nya utredningens sammansättning, vilken enligt motionärernas mening bör vara parlamentarisk. Såsom framgår av den redogörelse som lämnats ovan har detta önskemål inte förverkligats. Utredningsuppdraget har anförtrotts åt en enda sakkunnig. Denne har visserligen vid sin sida fått en rådgivande nämnd, bestående av fem riksdagsledamöter, med vilken han vid behov kan överlägga om problem som har samband med hans utredningsarbete. Denna anordning skapar emellertid enligt utskottets uppfattning inte tillräcklig garanti för att synpunkter från parlamentariskt håll får göra sig gällande. I vilken utsträckning den rådgivande nämnden får komma till tals blir beroende av vad utredningsmannen anser lämpligt. Utskottet finner det angeläget att de parlamentariker som skall medverka får göra det i egenskap av kommittéledamöter med full delaktighet i utredningsarbetet och föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t tillkännager sin önskan att så blir fallet.

Beträffande själva utredningsarbetet framförs i samma motioner tre huvudönskemål. Utredningen bör syfta till att inventera erfarenheterna av och de relativa kostnaderna för de hittillsvarande lokaliseringspolitiska insatserna. Den bör vidare dra upp riktlinjer för den samordnande regionala planeringsverksamheten, i vilken lokaliseringspolitiken enligt vad motionärerna framhåller måste infogas som en komponent. Slutligen bör den också utarbeta förslag till riktlinjer för de lokaliseringspolitiska stimulansåtgärder som skall komma till användning efter försöksperiodens utgång.

Den första och den sista av dessa programpunkter är redan beaktade i utredningens direktiv. Att dra upp riktlinjer för den samordnande regionala planeringsverksamheten är däremot en uppgift som icke nämns i direktiven och som dessutom torde vara alltför vittsyftande för att lämpligen anförtros åt den nu aktuella utredningen, bl. a. eftersom denna torde få arbeta under betydande tidspress med tanke på att den bör kunna framlägga ett betänkande som statsmakterna kan ta ställning till senast våren 1970. Utskottet an-

ser givetvis det vidare perspektiv som motionärerna fäst uppmärksamhet på vara högst väsentligt. Att det inte tas upp inom ramen för den nya utredningen om lokaliseringspolitiska stödåtgärder innebär emellertid inte att det förbises. Såsom framgår av utredningsdirektiven har en försöksverksamhet med regional planering på länsnivå påbörjats år 1967 under benämningen »Länsplanering 67». Frågan om riktlinjer för den regionala planeringen torde vidare spela en betydande roll vid den fortsatta beredningen inom Kungl. Maj:ts kansli av länsindelningsutredningens och länsförvaltningsutredningens förslag liksom vid prövningen av det betänkande som snart är att vänta från länsdemokratiutredningen.

Vad gäller utformningen av den framtida lokaliseringspolitiska stödverksamheten anförs i de nu berörda motionerna å ena sidan, att vid val mellan olika metoder utgångspunkten bör vara att den svenska närings-, arbetsmarknads- och lokaliseringspolitiken måste syfta till att främja en fri marknadsanpassad företagslokalisering, å andra sidan att särskild vikt måste läggas på behovet att samordna och anpassa lokaliseringspolitiken till gjorda eller planerade samhällliga investeringar inom ramen för en regional samhällsplanering. Utskottet har inte anledning att rikta någon invändning mot dessa värderingar. Enligt utskottets uppfattning kan det dock i praktiken ställa sig svårt att tillgodose dem båda. Det senare av de återgivna uttalandena aktualiserar otvivelaktigt frågan om inte en starkare styrning av stödverksamheten erfordras än som hittills tillämpats. Såsom framgår av direktiven skall den sakkunnige överväga detta spörsmål och också hur resultaten av de pågående försöken med länsplanering på bästa sätt skall kunna tjäna sitt syfte att bilda underlag för lokaliseringsbeslut och beslut i stödärenden. Utskottet förutsätter att denna föreskrift i direktiven ger utredningen anledning att noga penetrera de svåra avvägningsproblem som här refererade passus i motionerna erinrar om.

Frågan om starkare styrning av lokaliseringsverksamheten och dennas samordning med den regionala planeringen i stort behandlas också i motionerna I: 395 och II: 495. Motionärerna utgår här från det välkända förhållandet att det norra stödområdets inlandsregion endast i begränsad omfattning blivit delaktig av det lokaliseringspolitiska stöd som hittills utgått. De betraktar det som en primär förutsättning för en önskvärd utveckling att samhället ges möjlighet att styra industriföretagen till vissa orter, som från skilda synpunkter bedöms som utvecklingsbara inom de olika länsregionerna. För närvarande är det, framhåller motionärerna, trots ett generöst lokaliseringsstöd från staten i sista hand företagarna själva som bestämmer var de skall etablera sig eller bygga ut sin rörelse.

Redan nuvarande uppläggning av den lokaliseringspolitiska stödverksamheten innebär att valet av lokaliseringsort noga prövas med hänsyn bl. a. till ortens förutsättningar att bära en fortsatt industriell utveckling. Vad motionärerna förespråkar synes vara att antalet godtagbara lokaliseringsorter skall inskränkas på sådant sätt att det lokaliseringspolitiska stödet i vä-

sentligt ökad utsträckning kanaliseras till stödområdets inland. En starkare styrning av företagslokaliseringen enligt sålunda antydda riktlinjer torde inte vara problemfri. I likhet med motionärerna finner utskottet det emellertid ofrånkomligt att utformningen av det fortsatta lokaliseringspolitiska stödet sker med noggrant beaktande av konsekvenserna för de inlandsregioner vilkas utveckling för närvarande är hämmad. Den nya utredningen skall enligt sina direktiv studera erfarenheterna av lokaliseringsstödet hittillsvarande fördelning på skilda regioner och om denna befinnes icke ha varit tillfredsställande undersöka vilka möjligheter som finns att genom prioritering eller på annat sätt styra stödverksamheten. Denna del av utredningens uppdrag lämnar rum för sådana överväganden som motionärerna föreslagit. Utskottet vill särskilt påpeka att motionärerna nämnt styrningsformer av principiellt olika innebörd, nämligen dels en bättre samplanering mellan statsmakterna och den privata industrin, dels vissa arrangemang som kan te sig som mera direkta ingripanden från samhällets sida. Bland de senare märks statlig representation i styrelserna för de företag som får lokaliseringstöd. Detta uppslag — vars effekt när det gäller själva lokaliseringsbesluten dock förefaller att vara begränsad — torde utredningen ha att pröva i samband med att den överväger frågan om statens insyn i de ifrågakvarande företagen.

Spörsmålet om det lokaliseringspolitiska stödets regionala fördelning är också ämnet för motionerna I: 265 och II: 333. Motionärerna vänder sig å ena sidan mot uppfattningen att detta stöd skulle kunna komma en mängd små orter till godo, å andra sidan mot uppfattningen att lokaliseringsverksamheten bör inskränkas till ett mycket litet antal orter, kanske blott ett tiotal. Att lokaliseringsorterna måste ha en viss storlek och kunna betraktas som utvecklingsbara ingår bland principerna för den nuvarande stödverksamheten. Det synes inte osannolikt att opinionen rörande lokaliseringspolitiken på senare tid snarast varit till förmån för en viss skärpning av kraven i dessa hänseenden. En utveckling av den art som motionärerna fruktar torde å andra sidan flerstädes ses med ovilja. Det ingår uppenbarligen i den nu tillsatta utredningens uppdrag att granska kriterierna för urval av lokaliseringsorter. Utskottet delar motionärernas mening att en mera principiell belysning av vissa frågor rörande effektivitet och trivsel i samhällen av olika storlek därvid skulle vara värdefulla. Motionärerna nämner i första hand anläggnings- och driftkostnader för samhällen av varierande storlek samt skillnaderna i effektivitet mellan samhällen av olika typ. De berör också verkningarna av olika kulturinstitutioners förläggning och av radions och televisionens resursutnyttjande, ämnen som utskottet likaledes anser betydelsefulla i sammanhanget. I den mån ifrågakvarande spörsmål inte kan tas upp vid utredningen om den lokaliseringspolitiska stödverksamheten torde de enligt utskottets mening böra beaktas vid det övriga utredningsarbete som har samband därmed och som omnämns i den nytillkomna utredningens direktiv.

Även i motionerna I: 394 och II: 493 berörs lokaliseringsstödet regionala fördelning och sambandet mellan den regionala planeringsverksamheten och industrilokaliseringen. Vad motionärerna anför om behovet av en regional målsättning för lokaliseringpolitiken står såvitt utskottet kan bedöma i överensstämmelse med de allmänna principer som ligger till grund för pågående utredningsarbete. Som framgår av direktiven för den nya utredningen om lokaliseringsstödet och som också påpekats ovan torde denna utredning endast i begränsad utsträckning kunna behandla nu berörda spörsmål, vilka i stället är föremål för uppmärksamhet i andra sammanhang, av vilka bl. a. må nämnas den fortsatta beredningen av länsindelningsutredningens förslag. Utskottet förutsätter emellertid att den nu tillsatta utredningen så långt möjligt söker vid sitt arbete tillgodogöra sig de successivt föreliggande resultaten av övrigt utredningsarbete rörande regionindelning och regional planering.

De synpunkter som här anförts i anslutning till motionerna kan enligt utskottets uppfattning vara värda beaktande vid utredningsarbetet rörande lokaliseringspolitikens framtida utformning. Utskottet hemställer därför

att riksdagen i anledning av följande motioner, nämligen

- 1) I: 663 och II: 832;
- 2) I: 265 och II: 333;
- 3) I: 394 och II: 493; samt
- 4) I: 395 och II: 495,

i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet ovan anført.

Stockholm den 12 mars 1968

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Palm (s), Åkerlund (h), Hilding (fp), Lundin (s), Lundberg (h) och Mattsson (cp);

från andra kammaren: herrar Regnéll (h), Hagnell (s), Berglund (fp), Franzén i Motala (s), Börjesson i Glömminge (cp), Larsson i Umeå (fp), Ekström i Iggesund (s) och Haglund (s).

Reservation

av herrar *Ståhle, Åke Larsson, Palm, Lundin, Hagnell, Franzén* i Motala, *Ekström* i Iggesund och *Haglund* (alla s), vilka ansett att det stycke på s. 6 i utskottets yttrande som börjar med orden »I motionerna I: 663 och II: 832» och slutar med orden »så blir fallet» bort utbytas mot ett stycke av följande lydelse:

»I motionerna I: 663 och II: 832 berörs därjämte den nya utredningens sammansättning, vilken enligt motionärernas mening bör vara parlamentarisk. Uppfattningen att utredningsarbetet bör få en parlamentarisk förankring har, såsom framgår av den redogörelse som lämnats ovan, varit vägledande också för departementschefen. Med hänsyn till den lokaliseringspolitiska verksamhetens allmänna betydelse har han nämligen funnit det lämpligt att den sakkunnige åt vilken utredningsuppdraget anförtrotts vid sin sida har en rådgivande nämnd, med vilken han vid behov kan överlägga om problem som har samband med hans uppdrag. I direktiven har uttalats att denna nämnd bör ha parlamentarisk förankring. De ledamöter som utsetts är också alla hämtade från riksdagen och företräder de fyra största partierna i denna. Den konstruktion som sålunda valts är väl beprövad och ger enligt utskottets uppfattning garanti för att synpunkter från parlamentariskt håll får göra sig gällande vid utredningens ställningstaganden i policyfrågor. Utskottet anser inte att riksdagen har anledning påyrka att parlamentarikerna skall få ställning som kommittéledamöter med fullt ansvar också för den rent tekniska sidan av utredningsarbetet.»

Särskilt yttrande

av herrar *Åkerlund* (h), *Lundberg* (h) och *Regnéll* (h), vilka anfört:

Den framtida lokaliseringspolitikens inriktning och medel har ett direkt samband med den samordnande regionala planeringsverksamhet, vars betydelse särskilt understrykes i motionerna I: 663 och II: 832. Såsom utskottet framhåller kan utredningen rörande den lokaliseringspolitiska stödverksamheten förväntas arbeta under stor tidspress, eftersom statsmakterna redan våren 1970 måste ta ställning till den efter nu pågående försöksperiod bedrivna lokaliseringspolitiken. Vi godtager därför, att utredningen begränsas till att avse allenast de lokaliseringspolitiska stödåtgärder som kan komma att erfordras för de närmaste åren efter den 1 juli 1970, men förutsätter att dessa åtgärder närmast får karaktären av fortsatt försöksverksamhet. Jämsides därmed bör den av motionärerna aktualiserade, väsentligt större frågan om den framtida lokaliseringspolitikens anpassning till en samordnad regional planeringsverksamhet allsidigt utredas av en för ändamålet tillsatt särskild parlamentarisk utredning.